

Tsjip/Letteren, jaargang 7
nummer 4 – december/januari 97/98

**Tijdschrift voor literaire, culturele en
kunstzinnige vorming**

ISSN 1387-0009 / NUGI 724

Uitgave van de Stichting Promotie Literaire Vorming
te Nijmegen met steun van de Stichting Lezen namens
het ministerie van OC&W.

Redactie

Wam de Moor (hoofdredactie)
Joris Hermesen (eindredactie)
Véronique Damoiseaux
Joop Dirksen
André Mottart
Sacha Odenhoven (beeldredactie)

Vaste medewerkers

Kees Combat, Hans Ester, Michael Evers, Cor Geljon,
Koos Hawinkels, Tracy van Poppel, Jacques de Vroomen.

Medewerkers aan dit nummer

J.A. Dautzenberg, Marjolein Gritter, Joke Klumper,
Piet-Hein van de Ven, Ive Verdoodt.

Basisvormgeving

Ellen Mulders

Redactie-adres

Tsjip/Letteren, Postweg 32, 6523 LC Nijmegen.
Tel. (024) 323 08 22
t.a.v. Wam de Moor.

Het eerste nummer van de achtste jaargang van
Tsjip/Letteren verschijnt in maart.
Kopij s.v.p. vóór 1 februari inzenden.

Abonnementen/Ledenadministratie

Voor Nederland: drs. A. van de Akker, SPL,
De Schietspoel 1, 5051 DL Goirle, tel. (013) 534 60 93.
e-mail: arie.hettie@pi.net
Lidmaatschapsprijs: NLG 45,-/BEF 820 (individueel),
NLG 60,-/BEF 1090 (instellingen).
Voor België: Prof. dr. M. de Clercq, p/a KU Brussel,
Vrijheidslaan 17, B-1081 Brussel, tel. (02) 412 42 72.

TSJIP

Van toen af aan waren onze gesprekken leeg. We merkten dat er een scherm tussen ons was neergelaten, waardoor we ons verder beperkten tot die gladde woorden, die dagelijkse prietpraat, dat plichtmatige geklets waartoe je je, niemand weet waarom, verplicht voelt om de stilte te vullen. Met verbijstering ontdekte ik dat praten in feite de beste manier was om het wezenlijke te verzwijgen. Wilde je het toch ter sprake brengen, dan had je de woorden op een heel andere manier moeten uitspreken, had je ze misschien moeten fluisteren, met de geluiden van de avond, de stralen van de ondergaande zon moeten verweven. [...]

Toch bleven we de stilte, als een vat der Danaïden, met nutteloze woorden, nietszeggende uitspraken vullen: “Het is warmer dan gisteren! Gavriyltsj is weer dronken... De Koekoesjka is vanavond niet langsgekomen... Kijk, daarginds brandt de steppe! Nee, dat is een wolk... Ik zal nog thee zetten... Vandaag verkochten ze op de markt watermeloenen uit Oezbekistan...”

Het onzegbare! Dat was, begreep ik nu, op geheimzinnige wijze verbonden met het wezenlijke. Het wezenlijke was onzegbaar.

Onmededeelbaar. En alles wat me in deze wereld door zijn stille schoonheid kwelde, alles wat het zonder woorden moest stellen, kwam me als wezenlijk voor. Het onzegbare was wezenlijk.

Deze vergelijking veroorzaakte in mijn jonge hoofd een soort geestelijke kortsluiting. En door de bondigheid ervan stuitte ik die zomer op deze verschrikkelijke waarheid: “Mensen praten omdat ze bang zijn voor de stilte. Ze praten werktuiglijk, hardop of ieder voor zich, ze bedwelmen zich met die brij van stemgeluiden die elk voorwerp, elke mens gevangen houdt. Ze praten over koetjes en kalfjes, ze praten over geld, liefde, over niets. En zelfs als ze het over hun prachtigste liefdeservaringen hebben, gebruiken ze woorden die al honderd keer gezegd zijn, zinnen die tot op de draad versleten zijn. Ze praten om te praten. Ze willen de stilte bezweren...”

Uit: Andreï Makine, *Het Franse testament*. Vertaling: Jan Versteeg.
Uitgeverij De Geus, Postbus 1878, 4801 BW Breda, p. 144-145